

Les projeccions de Vicenç Matas sobre l'obra de Serguei Eisenstein (1971)

Miquel López Crespi

A finals dels anys seixanta, amb la naixent Nova Cançó, els primers embrions d'organitzacions esquerranes, també s'organitzaren alguns grups de teatre combatius i es començaven a muntar obres d'autors novells i conflictius, ben allunyats de les caducades concepcions del "teatre regional". L'amic Jaume Adrover, corresponsal a Mallorca de la prestigiosa revista *Primer Acto* i company d'Alfonso Sastre, Pere Quart i els millors homes de teatre de l'Estat i de Catalunya, era l'ànima vivent d'aquest sector de la protesta ciutadana. Per altra banda, Vicenç Matas, posseït per la dèria de fer un cinema mallorquí que reflectís la nostra història -començava a treballar en el possible muntatge de *Les Germanies*, sota un guió d'un altre autor de la resistència, Joan Soler Antich-, mantenia contactes amb els cine-clubs principatins i ens feia arribar les millors pel·lícules de la resistència per a projectar-les en sessions clandestines.

Vicenç havia estudiat cinema a l'Institut Municipal d'Educació de Barcelona (1968-69) i a l'École Nationale du Cinéma et de la Photographie (1972); i havia realitzat nombrosos muntatges per a infants i de cultura popular. Però abans que Vicenç, era Paco Llinàs, amb el cine-club del cinema Rialto, qui ens havia permès entrar en contacte amb les pel·lícules que ens ocultava la cultura oficial feixista. Em referesc als històrics cicles de directors txecs o hongaresos que, a mitjans dels seixanta, ja ens van fer veure que no tot, en el cine, era Hollywood o Sara Montiel.

Vicenç Matas (que l'any 1988 il·lustraria amb les seves fotografies el llibre *Palma, la ciutat i les ombres*, de Gabriel Janer Manila) va viure uns anys, primer, a Bunyola i, més endavant, a Santa Maria. Hi anàvem en peregrinació a veure l'obra del gran Serguei Eisenstein. *La Mare, Octubre, La Vaga General*, algunes pel·lícules cubanes, certs documentals compromesos, eren vistos i comentats pels petits grups que arribàvem d'amagat, ara un cotxe,

ara un altre, per no despertar l'atenció dels veïnats.

Un dia em trucà Jaume Adrover i em digué: "Prepara't. Avui tenim una 'acció' a Sóller". Una "acció", en aquell temps de clandestinitat, podia ser qualsevol cosa. Des d'una xerrada sobre la història de Mallorca o una lectura de Ionesco o Brecht.

El lloc de trobada havia de ser a la sortida de Palma, en la mateixa carretera de Sóller.

Dit i fet. A l'hora determinada per Jaume Adrover jo ja era al lloc indicat, preparat per a l'"acció". Primer va arribar Vicenç Matas, acompanyat per la seva esposa. Anaven carregats amb la coneguda màquina de projectar films, tapada amb una manta (sembla que no cabia a la maleta del cotxe). Em va dir que projectaríem, en un local de l'església, un documental sobre la guerra del Vietnam. Era la primera vegada que arribava a Mallorca material dels nostres herois vietnamites que lluitaven aferrissadament contra l'imperialisme ianqui. La xerrada, l'havia de fer Antoni Serra, que compareixia en el cotxe del mateix Jaume Adrover. Antoni Serra feia anys havia esdevengut també un mite dins la lluita clandestina a Mallorca. I la seva presència en un lloc determinat era garantia de parlar clar i sense mitges tintes contra la dictadura i la cultura oficial. Jaume també havia aconseguit un disc xilè amb la famosa *Cantata de Santa Maria de Iquique*. Per tant, l'acció subversiva consistia a projectar el documental del Vietnam i, després, escoltar la música xilena. La conferència hauria de concloure la feina. Però de com va anar aquesta història en parlarem en un altre article, si el director ens ho permet. □

